

FYLKESRÅDSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Møtedato
122/13	Fylkesrådet	18.06.2013

Høring - søknad om bygging av Brattåga kraftverk - Hemnes kommune

Sammendrag

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har sendt på høring søknad fra 5 ulike søkere om tillatelse til å bygge 10 småkraftverk i Hemnes kommune. Søknadene skal behandles etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven, og gjelder tillatelse etter vannressursloven § 8. Høringsfrist var satt til 3. juni, men det er avklart med NVE at Nordland fylkeskommune avgir sin høringsuttalelse etter politisk behandling i fylkesrådsmøtet 18. juni.

Fylkesrådet i Nordland anbefaler NVE at det blir gitt konsesjon til Brattåga kraftverk. Det forutsettes at tiltaket tilpasses slik at det får minst mulig negative konsekvenser for reindrift og for landskapet ved Leirvika. Fylkesrådet ber NVE vurdere om det skal gis konsesjon med vilkår om at vannvei legges i tunnel.

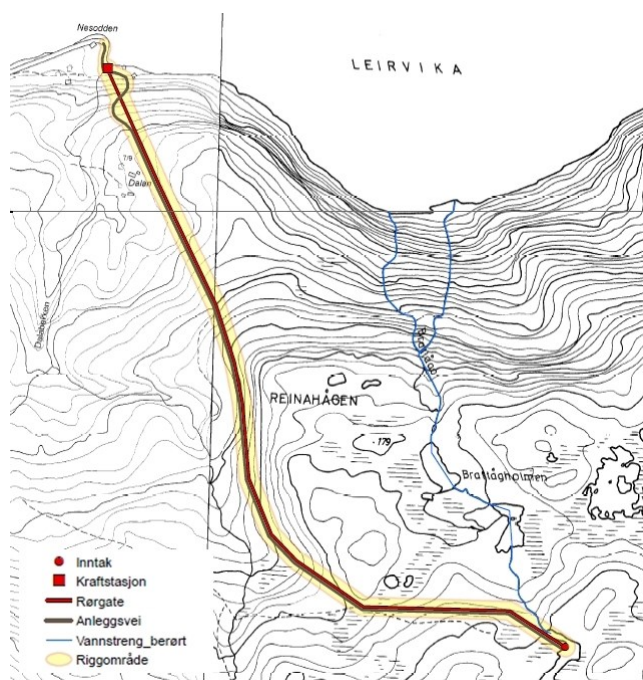
Figur 1 Oversiktskart med planlagt tiltaksområde inntegnet som rød sirkel.

Bakgrunn

Brattåga renner ut i Leirvika ca. 6 km sørvest for Hemnesberget og ca. 18 km nordvest for Korgen.

Tabell 1 Hoveddata for Brattåga kraftverk (fra konsesjonssøknad).

Produksjon:		
Installert effekt	(MW)	3,62
Årlig produksjon	(GWh)	9,41
Vinterproduksjon	(GWh)	3,06
Sommerproduksjon	(GWh)	6,35
Økonomi:		
Kostnad	(MNOK)	32,54
Utbyggingspris	(Kr/kWh)	3,46
Vanndata:		
Middelvannføring	(l/s)	855
Alminnelig lavvannføring	(l/s)	56
5-persentil sommer	(l/s)	76
5-persentil vinter	(l/s)	45
Planlagt minstevannføring – sommer	(l/s)	56
Planlagt minstevannføring – vinter	(l/s)	56
Kraftverk:		
Inntak	(moh.)	201
Avløp	(moh.)	1
Berørt elvestrekning	(m)	1100
Inntaksdam høyde	(m)	1
Inntaksdam lengde	(m)	15
Rørgate	(m)	1320
Ny vei	(m)	250
Kraftstasjon	(m ²)	100
Nettilknytning (jordkabel)	(m)	250

Figur 2 Detaljkart over Brattåga kraftverk (fra konsesjonssøknad).

Problemstilling

Positive samfunnsvirkninger av tiltaket

Tiltaket vil bidra årlig med 9,4 GWh ny fornybar energi. Dette tilsvarer forbruket til ca. 470 husstander. Ca. 32 % av produksjonen vil komme i vinterhalvåret. Tiltaket vil gi skatteinntekter til offentlige myndigheter. Utbygger påpeker at de vil tilstrebe å bruke lokal arbeidskraft under byggingen, noe som vil føre til økt sysselsetting i anleggsperioden. Søknaden tallfester ikke dette noe nærmere. I driftsfasen er det antatt at kraftverket vil føre til økt lokal sysselsetting på ca. 0,25 årsverk.

Naturmangfold

I følge konsesjonssøknadens miljørapport, ved Bioreg AS, er ingen verdifulle naturtyper påvist. Det er ikke ansett for å være potensial for rødlistede arter i området. Redusert vannføring i Brattåga kan redusere livsvilkårene for organismer i og nær vannstrengen, men samlet sett er ikke tiltaket ansett å medføre særlige ulemper for biologisk mangfold. Bioreg AS vurderer naturmangfoldet innen utbyggingsområdet til å være av *liten/middels verdi* og konsekvenser av tiltaket blir vurdert å gi *liten negativ konsekvens*.

Fisk og fiske

I følge konsesjonssøknaden er det noe bekkørret i Brattåga, men ingen anadrome fiskeslag. Utbygger mener tiltaket vil ha ubetydelig effekt på fisk og ferskvannsbiologi.

Landskap

Ifølge konsesjonssøknaden er landskapsbildet ved Brattåga typisk for regionen og har tidvis gode visuelle kvaliteter, men ikke av spesiell verdi. Verdien av landskapsbildet ved Brattåga er satt til *liten/middels*. Terrenginngrep vil kunne redusere det visuelle inntrykket av området. Redusert vannføring vil kunne gi en svekket opplevelse av Brattåga som landskapselement. Utbygger mener tiltaket vil ha *liten/middels negativ konsekvens* på landskapsbildet.

I *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland*, er tiltaksområdet del av et større område karakterisert som fjordlandskap av *liten verdi*.

I følge søknaden skal man benytte rørtraseen som midlertidig anleggsvei opp til inntaksdammen. Rørgatas lengde er beregnet til ca 1320 m. Fra inntaket og ned til fjorden er det for det meste snauffjell, med innslag av bart fjell. I nedre del er det noe mer morenemasser, og her går traseen over dyrket mark tilhørende et nedlagt småbruk.

Inngrepsfrie naturområder i Norge (INON)

Tap av INON sone 2 (1-3 km fra tyngre teknisk inngrep):	1,9 km ²
Nedklassifisering av INON sone 1 (3-5 km fra tyngre teknisk inngrep):	2,5 km ²
Samlet tap/endring av INON:	4,4 km ²

Friluftsliv

I følge konsesjonssøknaden er tiltaksområdet ikke særlig mye brukt til friluftsmål. I anleggsfasen kan friluftsjakter bli påvirket da det er økt trafikk i området. I driftsfasen er det lite trolig at det blir særlig endrede forhold. Det er ikke ventet negative konsekvenser for jakt i området. Det er i følge utbygger ikke antatt at tiltaket vil påvirke friluftsjakterne i noen vesentlig grad, verken i anleggs- eller driftsfasen.

Reindrift

I følge konsesjonssøknaden berører inntaket vårbeite 1 (kalvingsland og tidlig vårland) og sommerbeite 2 (lavereliggende sommerland). Hele tiltaket ligger innenfor vårbeite 2 (oksebeiteland og øvrig vårland). Det er i følge utbygger ikke antatt at tiltaket påvirker reindrift i driftsfasen.

Kulturminner og kulturmiljø

Det er i følge konsesjonssøknaden ikke tidligere registrert noen kulturminner i tiltaksområdet.

Kulturminnefaglig vurdering fra Nordland fylkeskommune:

Tiltaket er ikke i konflikt med kjente, automatisk fredete eller regionalt viktige kulturminner som fylkeskommunen er delegert forvaltningsansvar for.

Vannforskriften (*Forskrift om rammer for vannforvaltningen*)

Det planlagte kraftverket ligger i vannområdet Ranfjorden hvor det er vedtatt en forvaltningsplan (*Forvaltningsplan for vannregion Nordland 2010-2015 (FT-sak 118/09)*). Til denne planen er det et generelt miljømål om at alle vannforekomstene i vannområde Ranfjorden skal ha minimum god miljøtilstand innen 2015. Det planlagte kraftverket ligger ikke i en vannforekomst hvor det er registrert noen påvirkninger på vannkvaliteten, hverken kjemisk eller økologisk. Dersom det blir gitt konsesjon er det viktig at NVE gjør en vurdering opp mot § 12 i *Forskrift for rammer for vannforvaltningen* (vannforskriften). NVE skal også jf. § 14 i vannforskriften begrunne ny aktivitet eller nye inngrep som ikke følger av vedtatt plan. Dette skal gjengis i neste forvaltningsplan ved rullering.

Tiltakshavers forslag til avbøtende tiltak

- Minstevannsføring tilsvarende 56 l/s gjennom hele året.
- Anleggsområdet vil bli naturlig revegetert.
- For fossefall kan tap av vannføring kompenseres ved bygging av kunstige reirplasser, for eksempel i inntaksdammen eller utløpet fra kraftstasjonen.
- Ved å legge anleggsfasen til bestemte tider av året vil konsekvenser for reindriften bli redusert. Dette vil bli nærmere avtalt med reindriftsforvaltningen.

Andre instansers uttalelse

Innstilling fra teknisk og miljøutvalg – Hemnes kommune

(...) Ut fra samfunnets behov for fornybar kraft og ut fra en samlet vurdering og avveining av fordeler og ulemper med en utbygging av Brattåga kraftverk, tilrådes konsesjon innvilget i samsvar med framlagte søknad. Det tilrås krav om minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring på 56 l/s om omsøkt om vinteren. Økt minstevannføring eller redusert slukeevne bør vurderes som et landskapstiltak i sommerhalvåret. (...)

Fylkesmannen i Nordland

(...) Langs elva er det skog med furu og gran og noe innslag av bjørkeskog. Verken mosefloraen eller lavfloraen er spesielt rik langs Brattåga. Lungeneversamfunnet er fraværende, og det ble kun påvist vanlige arter i området. Det ble heller ikke påvist rødlistede eller andre viktige naturtyper i og langs elva. Potensialet for sjeldne eller rødlistede arter er vurdert som liten. Redusert vannføring vil kunne svekke livsgrunnlaget i og ved vannstrengen for kryptogamer. Naturverdiene innen utbyggingsområdet vurderes til å være av liten/middels verdi, og en eventuell utbygging vurderes til å gi liten negativ konsekvens.

Brattåga har en begrenset eksponering mot nord. Redusert vannføring vil gi kunne gi en svekket opplevelse av Brattåga som landskapselement fra fjorden og Materviktindområdet. En utbygging vil medføre reduksjon av INON-sone 2 med ca. 1,9 km² og av INON-sone 1 med 2,5 km². Villmarkspregede områder blir ikke berørt.

Etter Fylkesmannens vurdering vil omsøkte utbygging gi moderate negative virkninger på miljøverdiene i området.

Reindriftsforvaltningen

(...) Tiltaket blir vurdert som middels/stor konsekvens for reindriften. (...)

Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland (FNF)

(...) Brattåga fremstår som et viktig landskapselement med stor opplevelsesverdi for de som ferdes på fjorden og på andre siden av fjorden. Elva har etter foreliggende kunnskap ingen sjeldne og truede naturtyper eller rødlistearter, og arts mangfoldet er begrenset. FNF Nordland mener opplevelsesverdien av Brattåga må vektlegges tungt.

Vurderinger

Med bakgrunn i *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland*, vil fylkesråden anbefale NVE at det blir gitt konsesjon til Brattåga kraftverk. Det forutsettes at tiltaket tilpasses slik at det får minst mulig negative konsekvenser for reindrift og for landskapet ved Leirvika. I forhold til landskapet er fylkesråden spesielt bekymret for konsekvensen av røtraseen og den midlertidig anleggsveien langs denne. Fylkesråden vil derfor be om at NVE må vurdere om det skal stilles vilkår om at vannvei må legges i tunnel.

Fylkestinget har vedtatt *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland*. Hovedmålsettingen for planen er: *Det er et regionalpolitisk mål å bygge ut ny vannkraft der hvor konsekvensene for andre arealbruksverdier er akseptable. Nordland skal arbeide for økt produksjon av vannkraft tilsvarende 1,3 TWh i ny årlig produksjon innen 2025 (overordnet strategi nr. 1).*

Fylkesråden ser at utbygging av Brattåga kraftverk vil bidra med ny fornybar energi tilsvarende 9,4 GWh, og at mesteparten av energien vil bli produsert i sommerhalvåret da det er minst behov for energi. Fylkesråden vurderer at tiltaket er lite/middels samfunnsnyttig.

I forhold til *forskrift for rammer for vannforvaltningen* (vannforskriften) ser fylkesråden at det planlagte kraftverket ligger i vannområdet Ranfjorden hvor det er vedtatt en forvaltningsplan (*Forvaltningsplan for vannregion Nordland 2010-2015*). Kraftverket vil være et nytt inngrep i dette planområdet. Dersom NVE gir konsesjon til kraftverket skal de jf. § 14 i forskriften begrunne dette nye inngrepet. Begrunnelsen skal så gjengis i neste forvaltningsplan.

Fylkesråden vurderer samlet sett at tiltaket har liten/middels negativ konsekvens for miljø og andre arealbruksverdier, jf tabell 2.

Tabell 2 Fylkesrådets vurdering av tiltakets konsekvenser for miljø og andre arealbruksverdier.

Tema	Verdi	Konflikt	Vurdering i henhold til småkraftplanens kapittel 2
Naturmangfold	Liten/ middels	Liten	Ingen aktuelle retningslinjer
Fisk og fiske	Liten	Liten	Ingen aktuelle retningslinjer
Landskap	Liten/ middels	Liten/ middels	G4. I fjordlandskap med middels og liten verdi skal man være varsomme med å tillate utbygging.
INON	Liten/ middels	Liten/ middels	Ingen aktuelle retningslinjer
Friluftsliv	Liten	Liten	Ingen aktuelle retningslinjer
Reindrift	Middels/ stor	Middels	E2. Innenfor reindriftens kalvingsområder skal man være svært restriktive med å gi tillatelse til kraftverk som kan virke forstyrrende på kalvingsaktivitet. Det skal stilles krav om lydisolering av kraftstasjon og regulering av ferdsel i kalvingsperioder. Dette skal skje i samråd med reindriftsutøvere.
			E3. I områder for reindrift av stor verdi skal man være restriktive med å tillate utbygging av små vannkraftverk.
Kulturminner og kulturmiljø	Ingen	Ingen	Ingen aktuelle retningslinjer
Konklusjon	Middels	Liten/ middels	Brattåga kraftverk tilhører småkraftplanens prioriteringsnivå: <i>Prioriterte med betingelser</i> For dette prioriteringsnivået kan utbygging tillates dersom avbøtende tiltak bidrar til at miljøverdiene ikke reduseres i vesentlig grad, og at det er dokumentert at utbyggingen er samfunnsnyttig. Brattåga kraftverk vurderes å ha liten/middels samfunnsnytte, og avbøtende tiltak kan bidra til at miljøverdiene ikke reduseres i vesentlig grad

Fylkesrådets vurdering av samlede effekter, jf. vedlegg

Fylkesråden har i eget vedlegg vurdert de samlede effektene ved utbygging av ti små vannkraftverk i Hemnes kommune. Brattåga kraftverk er ikke blant kraftverkene som bidrar til store negative samlede effekter, men Brattåga er det kraftverket som medfører størst arealbeslag i anleggsfasen av alle de ti omsøkte kraftverkene.

Tiltakenes konsekvenser for rødlistede rovdyr og rovfugl er lite omtalt i hver enkelt sak. Dette er arter som ofte er avhengige av store sammenhengende leveområder for å opprettholde en bærekraftig bestand. Konsekvensene for ål er bare sporadisk omtalt i noen av enkeltsakene. Både tettheten og rekrutteringen av ål er strekt redusert i Norge. Dette har medført at ål er klassifisert som kritisk truet. Fylkesråden mener derfor at det bør vurderes nærmere hvorvidt disse sårbare artene kan bli skadelidende ved utbygging av ti kraftverk.

Konsekvenser

Saken vil ikke medføre noen økonomiske, administrative eller personellmessige konsekvenser for Nordland fylkeskommune. Saken har heller ingen konsekvenser knyttet til gjennomgående fylkeskommunal politikk knyttet til likestilling, universell utforming og folkehelse. Sakens konsekvenser for miljø og samiske forhold er beskrevet tidligere i dette dokument.

Vedtakskompetanse

I henhold til delegasjonsreglementets kapittel 3.21, vedtatt i FT-sak 111/12, er fylkeskommunens myndighet til å avgi uttalelse til søknad om konsesjon og fremme innsigelse til vannkraftverk på inntil 10 MW delegert til fylkesrådet.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkesrådet anbefaler at det blir gitt konsesjon for bygging av Brattåga kraftverk. Det forutsettes at:
 - a. tiltaket tilpasses slik at det får minst mulig negative konsekvenser for reindrift
 - b. tiltaket tilpasses slik at det får minst mulig negative konsekvenser for landskapet ved Leirvika
2. Fylkesrådet ber NVE vurdere om det skal gis konsesjon med vilkår om at vannvei legges i tunnel.
3. Dersom det blir gitt tillatelse til omsøkt tiltak, ber fylkesrådet om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i Naturmangfoldsloven §§ 8-12, og med Vannforskriftens § 12. NVE bes om at følgende tas inn i konsesjonsvilkårene eller vurderes ved detaljplanlegging:
 - a. Detaljplanleggingen må skje i nær dialog med reindriftsnæringen.
 - b. Det må slippes tilstrekkelig minstevannføring hele året.
 - c. Høy estetisk kvalitet og landskapsmessig tilpasning skal vektlegges i utformingen av kraftstasjon og tilhørende infrastruktur.
 - d. Tiltakshaver har aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd. Dersom det under arbeidet skulle oppdages gamle gjenstander, ansamlinger av trekull eller unaturlige/uventede steinkonstruksjoner, må Kulturminner i Nordland varsles umiddelbart.
4. Fylkesrådet ber NVE om å følge opp § 14 i vannforskriften.
5. Fylkesrådet oppfordrer NVE til å utrede den samlede belastningen for rødlistede rovdyr, rovfugl og ål.

Bodø den 18.06 2013
Hild-Marit Olsen
fylkesråd for kultur, miljø og folkehelse
sign

18.06.2013 Fylkesrådet
FRÅD-122/13
Vedtak
Innstillingen vedtatt

Vedlegg	DokID
Fylkesrådets vurdering av samlede effekter ved utbygging av ti kraftverk i Hemnes kommune	358408